

Els mecanismes de mercat i el sector de l'aigua

Malgrat la seva quotidianitat i relatiu fàcil accés, l'aigua és un recurs escàs i valuós del que no sempre en fem un bon ús i una bona gestió. La gran majoria de sistemes de captació, distribució i gestió de l'aigua arrel del món depenen d'un sistema de planificació central on els sistemes de mercat són l'excepció, no la normal. Els rius a Escòcia, el sistema hídic a Nova Gal·les del Sud, a Austràlia, o les conques hidrogràfiques a Nova Zelanda són les grans excepcions de sistemes de mercat lliure en el món de l'aigua en un sector nacionalitzat i controlat per els Estats a pràcticament tots els països del món.

La pressió demogràfica sobre les terres disponibles per l'agricultura, per definició finites i difícils d'ampliar, afegeix pressió sobre aquest recurs, l'aigua, distribuït de manera molt desigual segons cada regió. És per això que un número cada cop més gran d'economistes han començat a teoritzar sobre la introducció de mecanismes de mercat en el sector de l'aigua per assegurar un ús eficient dels recursos disponibles. En aquest sentit, són notables els experiments que s'han fet a partir de models de simulació a partir d'introduir drets de propietat de mercat que permeten a les explotacions més eficients en l'ús racional de l'aigua vendre els drets restants a altres explotacions a través d'un sistema de subhastes.

Aquest és el cas de l'experiment de **Murphy** (2000) realitzat a les conques hidrogràfiques del sud de Califòrnia, una especialment sensible per la seva escassa i erràtica pluviometria que fa necessari l'ús de grans canalitzacions per transportar l'aigua des de les regions de més al nord, o des de pantans, rius o aqüífers subterranis. El model, força complex, simula els punts d'estrès hídic en el sistema i les quantitats necessàries per fer les transferències segons l'oferta i la demanda en cada moment, d'una manera semblant a com funciona un model de distribució d'electricitat. A partir d'aquest model, es poden fer estimacions sobre els preus resultants de l'aigua segons l'escassetat relativa mitjançant l'aplicació del sistema de subhasta sobre els drets de propietat de l'aigua en el mercat.

El fet d'introduir mecanismes de mercat, és a dir, donar incentius a estalviar drets d'aigua per poder comercialitzar aquest excedent després, genera un mercat competitiu de preus que afavoreix l'estalvi d'aigua i uns forts incentius en invertir en bons i eficients sistemes de reg. Els resultats obtinguts en aquells països on disposen d'una major disciplina de mercat per la gestió dels seus recursos és notable. Només cal veure, per exemple, la força dels mercats agrícoles d'Austràlia i Nova Zelanda que descansa principalment en el fet que totes dues economies són les que tenen un millor i major reconeixement de drets de propietat i menys subvencions.

Un aspecte important per poder generar aquesta dinàmica de mercat, és la importància que té comptar amb un bon sistema de canalitzacions i sistemes de transport, eficient, que permetin desplaçar l'aigua segons les condicions d'oferta i demanda a un preu raonable. Aquest és, per exemple, l'èxit en el mercat de drets de l'aigua de Nova Gal·les del Sud, una de les regions administratives d'Austràlia. Un bon sistema de canalitzacions i canals –les autopistes de l'aigua– són imprescindibles per reduir la inherent volatilitat dels preus en un mercat que depèn, en gran mesura, de la pluviometria i el temps.

Aquestes investigacions i iniciatives estan motivades, en part, per els grans fracassos de la nacionalització i planificació dels recursos hídrics, notables són els fracassos a la Xina, on la contaminació ja afecta a més de la meitat de les reserves d'aigua del país, o el cas d'Àrabia Saudita (que hem comentat en aquestes mateixes pàgines), només dos exemples de com, sense un sistema de preus de mercat, és impossible fer un ús eficient i racional d'un recurs vital per la vida. Paradoxalment, tot això té lloc a l'hora que a casa nostre es torna a posar sobre la taula la possibilitat de nacionalitzar el sector, el que és una bona mostra de la poca profunditat en l'anàlisi d'algunes de les forces polítiques del país que, volent-ho o no, poden posar en risc la creació de riquesa en un activitat clau.